

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11

Datum
30 augustus 2022

Ons kenmerk
PZH-2022-814368652
DOS-2017-0008849

Bijlagen
1

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Kansen van teelten voor biobased bouwen:
adviesrapport ontwerp onderzoek

Geachte Statenleden,

Met deze brief sturen wij u ter kennisname het ontwerp onderzoek ***Biobased (Ver)bouwen in het Veenweidegebied*** toe.

Wat levert teelt van biobased bouwmaterialen op voor de boer en voor het landschap? Biobased bouwmaterialen zijn noodzakelijk voor een circulaire economie. Maar kan de teelt van biobased bouwmaterialen ook bijdragen aan het landschap? En kan de boer er ook een boterham mee verdienen? Deze voorbeeldstudie, gemaakt op verzoek van het Rijk, geeft een eerste inzicht in wat er op dit vlak in veenweidegebieden denkbaar zou zijn, wat dat voor kansen oplevert en wat er voor rendabele bedrijfsvoering nodig is. Adviesbureaus Natuurverdubbelers en BOOM Landscape hebben dit vraagstuk voor veenweidegebieden uitgewerkt in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de provincie Zuid-Holland.

1. Aanleiding en doel van het adviesrapport

De provincie Zuid-Holland werkt aan de transitie naar een circulaire economie. Eén van de strategieën om deze transitie te realiseren is om minerale en fossiele grondstoffen te vervangen door hernieuwbare grondstoffen. Dit noemen we ook wel 'biobased' grondstoffen. Specifiek voor circulair bouwen werkt de provincie Zuid-Holland met het Rijk en andere provincies samen in de Citydeal Circulair en Conceptueel Bouwen, het NOVI-programma Ruimte voor Biobased Bouwen en het nieuwe Rijksprogramma Mooi Nederland. In deze context hebben we in samenwerking met het Rijk en andere provincies ontwerp onderzoek laten doen naar kansen bij de teelt van biobased bouwmaterialen. Het onderzoek dat voor u ligt, is een verdieping van de [Strategische verkenning Biobased Bouwen](#) (Ministerie BZK, 2020).

Doel van de opdracht aan de adviesbureaus was:

- Het ontwikkelen en doorrekenen van business cases voor het telen van biobased bouwmaterialen bij verschillende bodemtypen en landschappen. Hiertoe is een integraal rekenmodel ontwikkeld dat [openbaar beschikbaar](#) is;

- Het onderzoeken van de maatschappelijke (ecologische en landschappelijke) waarde van biobased teelten voor verschillende landschappen; en
- Het doen van aanbevelingen over de voorwaarden waaronder het telen van biobased bouwmaterialen kansen biedt aan agrariërs, voor versterking van de natuur en voor landschapontwikkeling.

2. Hoofdpijnen en uitkomsten van het onderzoek

Met behulp van ontwerpend onderzoek krijgen we inzicht in ‘wat als’ vragen. Ontwerpend onderzoek levert geen plannen op, maar verkent wat er mogelijk is als het landschap wordt ingezet voor de teelt van biobased materialen. In dit onderzoek zijn ‘tekenen en rekenen’ nadrukkelijk gekoppeld. Als voorbeeldgebied voor het onderzoek in Zuid-Holland is gekozen voor het gebied rondom de Nieuwkoopse Plassen. De uitkomsten zijn echter bedoeld als ‘wat als’ voor veenweidelandschappen in brede zin en zeker niet als concreet ontwikkelvoorstel voor de omgeving van de Nieuwkoopse Plassen. Het onderzoek omvat een ruimtelijke gebiedsanalyse, duiding van de verschillende functies van het landschap, een beschrijving van mogelijke teeltsystemen, doorrekening daarvan, en schetsen van ruimtelijke scenario’s voor het gebied als geheel om deze in samenhang te kunnen doorrekenen op verdienvermogen, CO2-emissie en stikstofuitstoot.

Dit onderzoek is onderdeel van een breder traject met in totaal drie casestudies in verschillende provincies. Naast dit studiegebied voor veenweiden zijn ook onderzoeken verricht naar kansen voor biobased teelten in stadsranden en een akkerbouwgebied op kleigrond. Deze studies worden in samenhang in september 2022 opgeleverd.

De hoofdconclusies van het ontwerpend onderzoek zijn:

- Een transitie naar biobased teelten over een periode van 30 jaar kan maatschappelijke, ecologische en economische waarden voor een regio opleveren. Er zijn verschillende prikkels (juridisch, beleidsmatig etc.) en de inzet van gezamenlijke overheden nodig om de teelt van biobased materialen voor de bouw tot een succes te maken.
- Een landschap met daarin ruimte voor het telen van biobased bouwmaterialen brengt nieuwe kwaliteit in gebieden en kan functioneel, ecologisch en qua belevingswaarde kwaliteit toevoegen. Het ontwerpend onderzoek laat zien dat dit op onderdelen wel een ander, afwisselender landschapsbeeld zou geven dan nu, hetgeen kan knellen met huidig beleid en met de toekomstbeelden van huidige agrariërs en gebruikers.
- Om tot een financieel sluitende business case voor dit type teelten te komen, zullen er verbeteringen moeten komen in de kosten voor productie, een stabiele markt voor afname van de gewassen (ketenvorming) en gezonde prijsvorming voor producten. Ook is het belangrijk de maatschappelijke, klimaat-gerelateerde en ecologische diensten te belonen die deze teelten leveren.

3. Vervolg

Aanpak Circulair Zuid-Holland voortzetten

Wij herkennen de hoofdconclusies van het rapport. Het benutten van kansen die het telen van biobased materialen opleveren, vraagt inzet van overheid en markt. Wij zien al initiatieven in de Alblasserwaard en in de Hoeksche Waard ontstaan om tot teeltexperimenten voor biobased bouwmaterialen te komen. Ook steunen we al langer de teeltexperimenten van het Veenweiden Innovatiecentrum. Deze verkenning biedt

een onderdeel van de mogelijke menukaart voor het landelijk gebied van de toekomst. De aanbevelingen in het adviesrapport om daarmee aan de slag te gaan, zijn veelomvattend. Wij verkennen de komende tijd op welke wijze wij als provincie aanvullend meerwaarde kunnen hebben voor het telen van gewassen voor biobased bouwen. Dat doen we in gebiedsprocessen en vanuit de lopende activiteiten voor Circulair Zuid-Holland zoals onze inzet voor de Transitieagenda Biobased Bouwen. De provincie werkt ook al aan ketenvorming waar op termijn boeren mee zouden kunnen liften, zoals voor isolatiemateriaal van bermgras van provinciale wegen.

Lopende gebiedsprocessen leidend

Gewassen verbouwen voor de bouw kan agrariërs perspectief bieden. Mogelijk biedt dit onderzoek kansen binnen gebiedsplannen die de komende tijd voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied worden opgesteld. In het adviesrapport van de bureaus zijn gedetailleerde kaarten uitgewerkt voor het voorbeeldgebied van Nieuwkoop. Een ruimtelijk toekomstbeeld en een gedetailleerde uitwerking daarvan was voor de adviesbureaus noodzakelijk voor de ontwikkeling van het rekenmodel en het doorrekenen van de business case. De geschetste ontwerpen zijn dan ook voorbeelden en niet bedoeld als een visie voor dit gebied. Wij benadrukken dat deze kaarten en de uitgewerkte scenario's **niet** de toekomstvisie of een plan van de provincie Zuid-Holland voor dit gebied betreffen. Het gebiedsproces, dat hier momenteel loopt, en het kaartmateriaal dat daar in gezamenlijkheid wordt ontwikkeld, zijn voor ons leidend voor de toekomst van het landelijk gebied in Nieuwkoop.

Bijeenkomst

Op 8 september presenteert het Ministerie van BZK samen met drie provincies en het College Rijksadviseurs de verkenningen over 'biobased (ver)bouwen' op de Floriade. Concrete adviezen en kennis uit het onderzoek delen we daarnaast ook via de netwerken van de provincie. In het najaar van 2022 organiseert de provincie Zuid-Holland samen met het Ministerie BZK een bijeenkomst over de kansen van het telen van biobased bouwmaterialen in Zuid-Holland. Zodra de datum bekend is, zullen ook Statenleden worden uitgenodigd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
..... voorzitter,

K# '8 'U #U ..... drs. J. Smit

Bijlage: Adviesrapport Biobased (Ver)Bouwen Veenweidegebieden